Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.
Na Slovance 2
182 21 Praha 8
eli-cz@fzu.cz
www.eli-beams.eu

Projekt superlaseru ELI dostal zelenou!

Praha, 20. dubna 2011 – Evropská komise dnes definitivně schválila projekt Extreme Light Infrastructure (ELI). Jde o první z tzv. velkých projektů, které jsou v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI) schvalovány. Součástí projektu ELI je i vybudování špičkového výzkumného komplexu ve středočeských Dolních Břežanech za téměř 7 miliard korun. Centrum by mělo začít fungovat od začátku roku 2016 a v České republice tak vznikne zcela ojedinělé vědecké pracoviště, v němž budou pracovat přední světoví vědci. Projekt ELI je výsledkem spolupráce 40 výzkumných institucí ze 13 zemí EU. V Dolních Břežanech nedaleko Prahy bude stát jedna ze tří částí infrastruktury s názvem ELI Beamlines – nejvýkonnější laser světa. Další dvě vědecká centra s odlišným zaměřením postaví EU v Maďarsku a Rumunsku.

„Projekt supervýkonného laseru ELI je prvním z flotily vlajkových lodí OP VaVpI a jsem velmi rád, že se ho podařilo po dlouhých jednáních s Bruselem schválit," reagoval ministr školství Josef Dobeš. Ten vidí hlavní přínos ELI pro Českou republiku v tom, že se také vysokoškolští studenti nejrůznějších oborů dostanou do přímého styku s mezinárodní vědeckou elitou. ELI totiž ve spolupráci s vysokými školami nabídne mladým vědcům atraktivní studijní programy, které tu dosud nemají obdobu, jako jsou fyzika plazmatu, optika nebo fyzika extrémních energií. „Jednou z našich největších ambicí je vytvořit funkční model spolupráce mezi vysokými školami, vědecko-výzkumnými institucemi a podniky. O něčem podobném se hovoří už řadu let, ale reálné výsledky tomu dosud nenasvědčovaly. ELI představuje šanci, jak ukázat, že to jde," tvrdí ministr školství.

Výsledky vědecké práce v rámci ELI Beamlines najdou uplatnění v široké škále vědeckých odvětví od laboratorní astrofyziky po medicínu, chemii nebo biologii. „V rámci jednoho z šesti výzkumných programů budeme vyvíjet nejintenzivnější laserový urychlovač, který bude mimo jiné využíván při léčbě rakoviny, kdy jsou potřeba kvalitní, ale levné zdroje protonů – a právě k těm má náš projekt otevřít cestu. A to je jen zlomek naší budoucí vědecké a výzkumné činnosti. Rozhodně nepůjde o vědu pro vědu, v Dolních Břežanech se bude dělat nejen základní, ale i aplikovaný výzkum," vysvětluje zmocněnec ČR pro ELI Vlastimil Růžička.

Mezi technologie a aplikace, u kterých se očekává, že přinesou dlouhodobé ekonomické dopady, patří především nové techniky pro lékařské zobrazování a diagnostiku, radioterapii, nástroje pro vývoj a testování nových materiálů, nové techniky pro nakládání s radioaktivním odpadem atd. Po konečném schválení Evropskou komisí je realizace dalších kroků už věcí Ministerstva školství, které OP VaVpI spravuje. Ministr Dobeš potvrdil, že resort je na tuto situaci připraven. „Z naší

strany k žádným zpožděním ohledně financování určitě nedojde. Zájmem Ministerstva školství je, aby se v Dolních Břežanech začalo co nejdříve stavět, protože příležitost, kterou teď Česká republika dostala, se už nebude opakovat. ELI je skutečně prestižní záležitost a podle názoru řady vědců půjde o skutečně nejlepší zařízení svého druhu na světě. Také se jedná o obrovskou příležitost pro mladou českou vědu," zdůraznil Josef Dobeš.

Návrat mozků

Nesmírně pozitivní signál – o kterém se v souvislosti s ELI v poslední době hodně mluví – je tzv. návrat mozků. „Odchod talentovaných vědců za lepšími podmínkami a atraktivnějšími výzvami do zahraničí trápí Českou republiku celá léta. Nyní se ale díky finančním prostředkům z OP VaVpI zdá, že se karta začíná obracet. Už několik špičkových českých výzkumníků uvedlo, že pro ně je ELI profesní výzva, které nedokáží odolat a vracejí se domů. Věříme v pokračování tohoto trendu i do budoucna. Projekt ELI bude navíc skutečně světově významným pracovištěm, které vznikne ve třech nových členských státech EU," shrnul k celé věci vrchní ředitel sekce řízení operačních programů EU Jaroslav Kuba.